

JACEK WYSOCKI

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

INNOWACJE PRODUKTOWE NA PRZYKŁADZIE ROZWIĄZANIA DEDYKOWANEGO DO OBSŁUGI FAKTUR ELEKTRONICZNYCH

Wprowadzenie

Nieprzerwane zmiany w warunkach konkurowania, które zachodzą w następstwie postępu cywilizacyjnego, powodują, że najskuteczniejszym źródłem wzrostu wartości przedsiębiorstwa i jego sukcesu rynkowego są w dzisiejszych czasach innowacje. W burzliwym otoczeniu stanowią one kluczowy warunek poprawy atrakcyjności oferty rynkowej firmy i jej pozycji konkurencyjnej. W rezultacie, aby utrzymywać odpowiednią konkurencyjność, podmioty gospodarcze są zmuszone do kreowania innowacyjnych produktów, które jednocześnie będą kształtowały oczekiwania klientów i wpiły się w coraz większe wymagania rynku. Przykładem instytucji realizującej taką strategię jest m.in. Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. (KIR S.A.), która tym sposobem nie tylko wzmacnia własną konkurencyjność w obszarze usług elektronicznych, ale wywiera również znaczący wpływ na rozwój całej polskiej gospodarki elektronicznej. I chociaż wiele przedsiębiorstw żywi obawy przed wdrażaniem i stosowaniem technologii informacyjnych, to jednak rosnąca presja w zakresie poprawy rynkowej konkurencyjności i zapewnienia lepszej obsługi klientów sprawia, że cieszą się one coraz poważniejszym zainteresowaniem. Dlatego właśnie wdrożenie faktury elektronicznej zaczyna mieć kluczowe znaczenie dla usprawniania procesów bizneso-

wych, chociażby ze względu na szybkość i sprawność przetwarzania danych czy redukcji kosztów. Za cel niniejszego artykułu uznano zatem przybliżenie innowacyjnego rozwiązania, którym jest oferowana przez KIR S.A. usługa EDDM (*Electronic Document Delivery Management*)¹, stanowiąca wsparcie dla obsługi i popularyzacji faktury elektronicznej wymienianej pomiędzy partnerami biznesowymi.

1. Istota innowacji produktowych

W kontekście dzisiejszych wyzwań gospodarczych innowacje są coraz częściej traktowane jako podstawowe źródło rozwoju przedsiębiorstwa, i to o tyle istotne, że zapewniające przewagę konkurencyjną na skalę globalną². Stąd też współcześnie funkcjonujące podmioty gospodarcze powinny nieustannie podejmować inicjatywy pozwalające na realizację wszelkiego rodzaju pomysłów o charakterze innowacyjnym. Dotyczy to zarówno firm o utrwalonej pozycji na rynku, jak i tych, które dopiero rozpoczynają działalność. Presja wprowadzania innowacji dotyczy już coraz większej liczby przedsiębiorstw i obejmuje nie tylko zmiany technologiczne, ale także zmiany organizacyjne oraz zmiany w sposobie zarządzania, co wiąże się z faktem, że jedynie przedsiębiorstwa innowacyjne, poszukujące zmian i okazji do ich wdrażania będą w stanie przetrwać i osiągać znaczące sukcesy na rynku³. Na tę szczególną rolę innowacji w kształtowaniu konkurencyjności przedsiębiorstwa uwagę zwraca P.F. Drucker⁴. W jego opinii innowacje stanowią podstawę rozwoju przedsiębiorstwa, gdyż umożliwiają rozszerzenie oferty rynkowej, wzrost jakości oferowanych produktów i usług, zapewnienie zadowolenia klientowi, wysoką produktywność i utrzymanie personelu o wysokich kwalifikacjach. Wprowadzanie innowacji powinno stać się zatem jednym z najważniejszych celów strategicznych, gdyż są one rezultatem zastosowania nauki lub wiedzy, a ich brak często skutkuje upadkiem firmy.

¹ Więcej informacji na temat usługi EDDM można znaleźć pod adresem internetowym: <http://www.kir.com.pl/>.

² Por. K. Poznańska, *Zachowania strategiczne przedsiębiorstw wobec wyzwań globalizacyjnych* [w:] P. Niedzielski, K. Poznańska, B. Matusiak (red.), *Kapitał ludzki – innowacje – przedsiębiorczość*. SOOIPP Annual 2008, Zeszyty Naukowe nr 25, Wyd. Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2009, s. 11.

³ Por. P. Niedzielski, K. Rychlik, *Innowacje i kreatywność*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005, s. 137.

⁴ P. F. Drucker, *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992, s. 272.

Przyjmuje się, że innowację stanowi każde działanie, które obejmuje wprowadzenie na rynek nowego produktu lub usługi, udoskonalenie istniejących produktów, wprowadzenie lub udoskonalenie nowej metody produkcji, otwarcie nowego rynku, zdobycie nowego źródła surowców lub też rozpoczęcie nowej organizacji produkcji⁵. Innowacją może być także udoskonalenie technik sprzedaży oraz sposobów zarządzania przedsiębiorstwem, jak również wykorzystanie pomysłów powstałych w innych dziedzinach działalności do realizacji własnych potrzeb. Z takiego ujęcia innowacji wynika ich techniczny, ekonomiczny i organizacyjny charakter oraz fakt, że przedmiotem innowacji mogą być: produkt, proces produkcyjny oraz organizacja, ale wyłącznie pod warunkiem że przynajmniej z punktu widzenia przedsiębiorstwa mają one przejaw nowości i znajdują praktyczne zastosowanie. Ujawnia się także związek innowacji z ciągłością zmian, które wyrażają się albo prostymi modyfikacjami istniejących produktów, usług czy procesów, albo ich całkowitą przemianą. Tym samym kluczową kwestią we wszystkich ujęciach innowacji pozostaje element nowości i zmiany, który w sferze produkcji lub rynku odnosi się do produktów i usług, a w obszarze przedsiębiorstwa i konsumpcji do sposobów wytwarzania produktów lub utworzenia czegoś całkiem nowego⁶.

W praktyce najczęściej mamy do czynienia z innowacjami technologicznymi, które powstają w wyniku działalności innowacyjnej obejmującej działania w wymiarze badawczym, technicznym, organizacyjnym, finansowym oraz handlowym. Generalnie innowacja technologiczna odnosi się do wdrożenia nowego produktu lub zastosowania nowego procesu w przedsiębiorstwie, ewentualnie ich obiektywnego i widocznego udoskonalenia. Dla przejrzystości zagadnienia wyróżnia się innowacje technologiczne produktów (zwane innowacjami produktowymi) oraz innowacje technologiczne procesów (zwane innowacjami procesowymi).

Innowacje produktowe obejmują swoim zakresem zarówno nowe produkty oraz usługi, jak i produkty lub usługi udoskonalone od strony technologicznej w ramach określonej struktury asortymentowej. W obu przypadkach warunkiem *sine qua non* jest ich skuteczne wprowadzenie na rynek.

⁵ Por. J.A. Schumpeter, *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa 1960, s. 103-104. Samo słowo „innowacja” pochodzi od łacińskiego *innovare*, które oznacza „odnawiać”.

⁶ W obowiązującej definicji OECD innowacja rozpatrywana jest w kontekście pierwszego wykorzystania technologii lub wiedzy w sposób nowy, zakończony sukcesem rynkowym. Zgodnie z metodologią *Oslo Manual* wyróżnia się cztery typy innowacji, tj. innowacje produktowe, procesowe, organizacyjne i marketingowe. Por. *Oslo Manual*, OECD, Eurostat 2005.

Jednocześnie modyfikacje produktów i usług muszą skutkować zmianami znacząco usprawniającymi ich właściwości, parametry techniczne, komponenty, materiały czy dotychczasowe funkcjonalności, gdyż inaczej ulepszenia te nie będą traktowane jako innowacje. Nowy lub ulepszony produkt czy usługa muszą więc posiadać takie cechy technologiczne lub dodatkowe funkcje, ewentualnie tak zdefiniowane przeznaczenie, aby wyraźnie odróżniały się od rozwiązań oferowanych wcześniej. Najlepiej obrazuje to przykład zmian użytkowych telefonów komórkowych, które w ostatnich latach zyskały dodatkowe funkcje, np.: aparatu fotograficznego, kamery wideo, komputera przenośnego itd. Innowacje produktowe mogą być też postrzegane jako rozwiązania nowe dla przedsiębiorstwa oraz dla gospodarki – czyli takie, które pojawiają się po raz pierwszy w skali światowej (tzw. innowacje absolutne), oraz jako nowe dla przedsiębiorstwa, ale nie dla gospodarki – czyli takie, które są już znane na świecie, nowość zaś stanowią wyłącznie dla firmy (tzw. innowacje imitacyjne)⁷.

Przykładem innowacji produktowych są np.: wprowadzenie na rynek elektroniki dysków przenośnych podłączanych przez interfejs usb, zastosowanie w odbiornikach telewizyjnych dysków twardej, wdrożenie do produkcji jogurtów z żywymi kulturami bakterii, wprowadzenie do produkcji odzieży z tzw. materiałów oddychających, oferowanie nowych rodzajów kredytów czy lokat inwestycyjno-oszczędnościowych. Z kolei za innowacje usługowe można uznać: możliwość realizacji zamówień i płatności przez Internet, obsługę reklamacyjną *on-line*, przesyłanie i prezentację dokumentów w formie elektronicznej, przesyłanie i obsługę faktur elektronicznych drogą elektroniczną oraz inne usługi aplikacyjne oferowane przez dostawców systemów informatycznych.

Podjęwając decyzję o wdrożeniu innowacji produktowych, należy poprzedzić ją analizą determinant innowacyjności, takich jak: popyt (wraz z określeniem jego rozmiarów, tempa wzrostu, zaawansowania technologicznego), liczba i wielkość przedsiębiorstw, poziom konkurencji, bariery wejścia i wyjścia, kapitał ludzki, zakres prowadzonych badań naukowych i wdrożeń, wydatki inwestycyjne na badania i rozwój, perspektywy rozwoju rynku oraz polityka gospodarcza państwa. Wszystkie te elementy łącznie decydują o skuteczności działań innowacyjnych przedsiębiorstwa, pozwalających na zbudowanie trwałej przewagi konkurencyjnej na rynku. Ważne jest przy tym, aby oferowane przez firmę produkty i usługi posiadały cechy odpowiadające zapotrzebowaniu większej rzeszy klientów i pozytywnie odróżniały się od ofert konkurencji.

⁷ Por. *Oslo Manual...*, dz. cyt.

2. Charakterystyka usługi EDDM jako rozwiązania do obsługi e-faktury⁸

Najpopularniejszymi dokumentami gospodarczymi, które są wymieniane pomiędzy partnerami biznesowymi w postaci elektronicznej przy wykorzystaniu usług bazujących na platformach elektronicznych, nadal pozostają: zamówienie i faktura. Decyzja przedsiębiorstwa o przejściu na faktury elektroniczne w relacjach biznesowych z kontrahentami oznacza bowiem nie tylko wymierne profity finansowe, ale i korzyści niefinansowe. Elektroniczne fakturowanie prowadzi do skrócenia czasu cyklu obiegu dokumentów finansowych oraz pozwala obniżyć koszty zakupu papieru i korespondencji. Szacunkowa kwota oszczędności, jakie miesięcznie można uzyskać z tytułu wdrożenia faktur elektronicznych, jest mniej więcej wprost proporcjonalna do liczby wysyłanych faktur papierowych, przy czym oszczędności te są najbardziej widoczne w jednostkach generujących duże ilości faktur. Dotyczy to zatem tych organizacji, które prowadzą regularną sprzedaż towarów i usług oraz należą do wierzycieli masowych, funkcjonujących m.in. w branży: usługowej, handlowej, telekomunikacyjnej, finansowej, ubezpieczeniowej, energetycznej, nieruchomości, transportowej oraz administracji publicznej.

Niestety, mimo iż w ostatnich latach odnotowano sporo inicjatyw administracji publicznej w obszarze działalności e-urzędu, e-podatków, e-sądu, e-podpisu, e-przetargów czy e-faktury, to poziom rozwoju tego typu usług nadal jest daleki od oczekiwań, a osiągnięcie docelowej funkcjonalności dla wspierających rozwiązań zajmie jeszcze trochę czasu⁹. Wynika to przede wszystkim z obaw przed problemami natury prawnej, szczególnie w kontekście różnych interpretacji przepisów prawa podatkowego dla e-faktury przez sądy, urzędy skarbowe czy kancelarie prawnicze, co skutecznie ogranicza zapał decydentów do szybkiego przejścia na tego typu rozwiązania. Do tego dochodzą też kwestie zmian organizacyjno-technologicznych, często dość kosztownych w związku z koniecznością zakupu rozwiązań wspomagających obsługę faktur elektronicznych, przez co stają się istotną przeszkodą finansową dla podmiotów z sektora małych i średnich firm.

⁸ W rozdziale wykorzystano dokumentację opisującą usługę EDDM, a opracowaną w KIR S.A. w Linii Biznesowej ds. zarządzania dokumentacją.

⁹ Por. M. Kraska (red.), *Elektroniczna gospodarka w Polsce. Raport 2008*, Ministerstwo Gospodarki, wyd. 1, Warszawa 2009.

Potwierdzeniem słabego rozwoju krajowej gospodarki elektronicznej są przeprowadzone w tym zakresie badania. Na przykład ze zleconych ostatnio przez fińską firmę Itella Information badań wynika, że e-faktury stosuje zaledwie 2% polskich przedsiębiorstw, podczas gdy w Finlandii co czwarta, a w Wielkiej Brytanii co piąta faktura jest fakturą elektroniczną¹⁰. I chociaż według danych GUS liczba tych firm oscyluje od 3 do 7%, to i tak jest rezultatem marginalnym, zważywszy na fakt, że w innych krajach europejskich wskaźnik ten jest dużo wyższy. Z kolei inne badania wskazują, iż zaledwie 14% organizacji posiada i wykorzystuje system informatyczny w procesie rejestracji, opisywania i akceptacji faktury¹¹. Ponadto tylko 20% wspomnianych jednostek przechowuje faktury w formie elektronicznej, co stanowi znaczące utrudnienie dla całego procesu elektronicznej obiegu faktur i generuje niepotrzebne koszty, np. związane z wielokrotnym ich powielaniem. Optymistyczny jest natomiast fakt, że ponad połowa badanych firm optuje za potrzebą wdrożenia systemu wspomagającego proces obiegu faktur, traktowanego jako narzędzie poprawy funkcjonowania całej organizacji¹². Z punktu widzenia takich podmiotów inwestowanie w elektroniczne rozwiązania do zarządzania dokumentami czy tylko e-fakturami stanowi przejaw innowacyjnego podejścia do biznesu i staje się wyrazem konkurencyjności przedsiębiorstwa stosującego taką strategię działania.

Jednocześnie opisana sytuacja stymuluje inne podmioty do tworzenia innowacyjnych rozwiązań w zakresie obsługi e-faktury i wprowadzania ich na rynek, czego przykładem jest usługa EDDM. Swoim zakresem obejmuje ona podpisywanie e-faktury certyfikatem kwalifikowanym, przesyłanie jej do systemu eArchiwum, opatrywanie indeksami, oznaczanie znacznikiem czasu oraz przechowywanie na serwerach KIR S.A. wraz z udostępnieniem wystawcy i Odbiorcy. Usługa ta jest kierowana przede wszystkim do podmiotów, które zamierzają zredukować koszty działalności operacyjnej i zoptymalizować procesy wewnętrzne poprzez wyeliminowanie bądź ograniczenie generowania dużych ilości faktur w formie papierowej. Dla przykładu, koszt obsługi

¹⁰ Por. *E-fakturowanie w Polsce i innych krajach europejskich*. Raport Itelli, CRN nr 14/2010, s. 16.

¹¹ Por. *Badanie Obiegu Faktur Kosztowych 2009/2010. Raport*, Kolibro Sp. z o.o., 2009/2010. Raport ten prezentuje trendy i praktyki w zakresie zarządzania dokumentami kosztowymi na próbie 337 organizacji działających na terenie Polski, reprezentujących najważniejsze gałęzie gospodarki.

¹² Autorzy badania wskazują na podstawie doświadczeń badanych organizacji, że elektroniczny system obiegu faktur pozwala zaoszczędzić nawet 70% czasu wymaganego przy papierowej realizacji tego procesu. Por. *Badanie Obiegu Faktur Kosztowych 2009/2010*, dz. cyt.

1 tys. faktur elektronicznych wraz z uwzględnieniem kosztów zakupu certyfikatu kwalifikowanego, dystrybucji do odbiorcy i przechowywania w elektronicznym archiwum przez okres 6 lat wynosi ok. 500 zł. Tymczasem przygotowanie i dystrybucja tej samej liczby ich papierowych odpowiedników - biorąc pod uwagę tylko zakup znaczków, kopert i papieru – generuje dla firmy koszty rzędu 1700 zł miesięcznie¹³. A przecież pozostaje jeszcze kwestia wydruku i przechowywania faktur papierowych, która niesie za sobą zapotrzebowanie na powierzchnię archiwalną. Oczywiście, im więcej faktur elektronicznych będzie generowanych, tym większe będą potencjalne oszczędności. Nie jest więc w tym przypadku istotna wielkość podmiotu, ale liczba wystawianych i otrzymywanych faktur, najlepiej osiągająca poziom kilkuset tysięcy w cyklu miesięcznym¹⁴.

Podstawą świadczenia usługi EDDM są obowiązujące regulacje prawne, w szczególności zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie wystawiania oraz przesyłania faktur w formie elektronicznej, a także ich przechowywania oraz udostępniania organowi podatkowemu lub organowi kontroli skarbowej (DzU, nr 133, poz. 119), które to zapisy stanowią równocześnie podłoże prawne funkcjonowania faktury elektronicznej w Polsce, zwanej też e-fakturą¹⁵. Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem, które szczegółowo określa zarówno sposoby i warunki wystawiania oraz przesyłania faktur elektronicznych, jak i zasady ich przechowywania oraz udostępniania organom państwowym, warunkiem *sine qua non* uznania faktury wystawionej w postaci elektronicznej za finansowy dokument elektroniczny jest zapewnienie autentyczności jej pochodzenia oraz integralności treści przez cały okres przechowywania. Uczynić to można poprzez zastosowanie bezpiecznego podpisu elektronicznego w rozumieniu art. 3 pkt 2 Ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektro-

¹³ Wycieczki przeprowadzone przez LBZD KIR S.A.

¹⁴ Z wycieczek doradców podatkowych wynika, że z tytułu zastosowania e-faktury średnia europejska firma jest w stanie zaoszczędzić około 1 tys. euro rocznie. Por. *E-fakturowanie w Polsce...*, dz. cyt., s. 17.

¹⁵ Uzupełniającymi aktami prawnymi, które należy mieć na uwadze przy wdrażaniu faktury elektronicznej, są także: Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (DzU 2001, nr 130, poz. 1450), Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (DzU 2004, nr 54, poz. 535, z późn. zm.), Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (DzU 2005, nr 8, poz. 60, z późn. zm.), Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwrotu podatku niektórym podatnikom, wystawiania faktur, sposobu ich przechowywania oraz listy towarów i usług, do których nie mają zastosowania zwolnienia od podatku od towarów i usług, DzU, nr 212, poz. 1337.

nicznym, weryfikowanego za pomocą ważnego certyfikatu kwalifikowanego. W tym przypadku autentyczność e-faktury sprawdza się wyłącznie poprzez weryfikację złożonego pod taką fakturą bezpiecznego podpisu elektronicznego¹⁶. Dodatkowo wszystkie faktury wystawiane w formie elektronicznej muszą być w tej formie:

- przesyłane, w tym udostępniane odbiorcy,
- przechowywane przy zastosowaniu elektronicznych urządzeń do przetwarzania i przechowywania danych, z wykorzystaniem technik teletransmisji przewodowej, radiowej, technologii optycznych lub innych elektromagnetycznych środków.

Istotnym wymogiem formalnym, który należy spełnić, by móc wystawiać i przysyłać faktury w formie elektronicznej, jest też akceptacja tej formy przez odbiorcę, przy czym może być ona wyrażona w formie pisemnej lub w formie elektronicznej. W przypadku akceptacji w formie elektronicznej zgoda musi być podpisana bezpiecznym podpisem elektronicznym. Jednocześnie odbiorca powinien posiadać adres poczty elektronicznej, na który zostanie przesłany link umożliwiający dostęp do faktury elektronicznej, oraz mieć dostęp do przeglądarki internetowej w celu jej przeglądania, pobierania i weryfikowania.

W rezultacie usługa EDDM zapewnia kompleksową obsługę faktury elektronicznej, począwszy od jej wygenerowania w systemie finansowo-księgowym wystawcy, a skończywszy na uzyskaniu potwierdzenia o jej odebraniu przez odbiorcę. Wszystkie faktury elektroniczne wystawione w systemie księgowym są – po ich podpisaniu bezpiecznym podpisem elektronicznym – automatycznie przesyłane do systemu eArchiwum. Mechanizm bezpiecznego podpisu elektronicznego zapewnia autentyczność i integralność faktury elektronicznej oraz pozwala na podpisanie i dostarczenie wielu faktur elektronicznych w jednym procesie i przy jednokrotnym podaniu kodu PIN. W usłudze EDDM istnieje możliwość podpisania nawet 1000 faktur elektronicznych w 15 minut. Z kolei weryfikacja podpisu elektronicznego odbywa się z poziomu systemu eArchiwum lub za pomocą darmowej aplikacji do weryfikacji podpisu, która znajduje się na stronie KIR, zatem odbiorca nie musi posiadać własnego certyfikatu, czytnika ani karty elektronicznej.

Usługa EDDM zapewnia również odpowiedni sposób przechowywania i udostępniania faktur elektronicznych. Jest to realizowane poprzez wyko-

¹⁶ Alternatywą jest wymiana danych elektronicznych (EDI – *Electronic Data Interchange*), transfer informacji transakcyjnej od komputera do komputera z wykorzystaniem standardowych formatów komunikatu.

rzystanie systemu eArchiwum, który stanowi element funkcjonalny usługi EDDM, bezpośrednio odpowiedzialny za bezpieczne przechowywanie faktur elektronicznych wystawcy w formie elektronicznej i do tego w formacie, w którym zostały przesłane odbiorcy. Gwarantuje to autentyczność pochodzenia oraz integralność treści faktur elektronicznych, jak również ich czytelność przez cały okres ustawowego przechowywania, czyli standardowo 6 lat, licząc od początku kolejnego roku kalendarzowego. W systemie eArchiwum wystawca faktur automatycznie uzyskuje dostęp do modułu wyszukiwania faktur elektronicznych. Z kolei odbiorca ma do nich dostęp poprzez otrzymany od wystawcy link, dzięki czemu może je nie tylko przeglądać, ale także pobierać i zapisywać na lokalnych dyskach komputerowych. Dodatkowo usługa umożliwia na żądanie organów podatkowych i kontroli skarbowej natychmiastowy, pełny i ciągły dostęp drogą elektroniczną do tych faktur, z uwzględnieniem opcji ich udokumentowanego poboru i wydruku. Na wniosek wystawcy istnieje opcja założenia konta dostępowego do systemu eArchiwum dla kontrolera skarbowego, umożliwiającego podgląd wybranych e-faktur (np. wystawionych w danym okresie).

Każda podpisana bezpiecznym podpisem elektronicznym faktura, która trafia do KIR, jest także znakowana czasem i zapisywana w systemie eArchiwum zgodnie z ustalonymi wcześniej zasadami. Dzięki temu faktury elektroniczne mogą być wyszukiwane według nazwy odbiorcy, daty wystawienia, numeru klienta lub faktury elektronicznej, skojarzonych nazw, kalendarza czy NIP-u. Jednocześnie system automatycznie wysyła do odbiorcy drogą elektroniczną wiadomość e-mailową o udostępnieniu danej faktury elektronicznej w systemie eArchiwum. Sam odbiór faktury elektronicznej następuje po kliknięciu linku znajdującego się w treści powiadomienia wysłanego do odbiorcy, co jest rejestrowane przez system eArchiwum. Wymagane jest jednak, by odbiorca posiadał adres poczty elektronicznej, na który będzie przesłany link umożliwiający dostęp do dokumentu finansowego, oraz by mógł korzystać z przeglądarki internetowej w celu przeglądania, pobierania i weryfikowania otrzymywanych faktur elektronicznych. W efekcie wystawca faktury elektronicznej otrzymuje natychmiastową informację o fakcie otworzenia dokumentu przez odbiorcę. Jest to o tyle ważne, że potwierdzenie odbioru faktury elektronicznej stanowi dla przedsiębiorców gwarancję dotarcia danego dokumentu finansowego do adresata, przez co przyczynia się np. do szybkiego i prawidłowego rozliczenia podatku VAT. Poza tym korzystając z dedykowanego systemu do obsługi

faktury elektronicznej, wystawca zyskuje możliwość otrzymywania raportów o statusie doręczenia lub niedoręczenia e-faktury do odbiorcy.

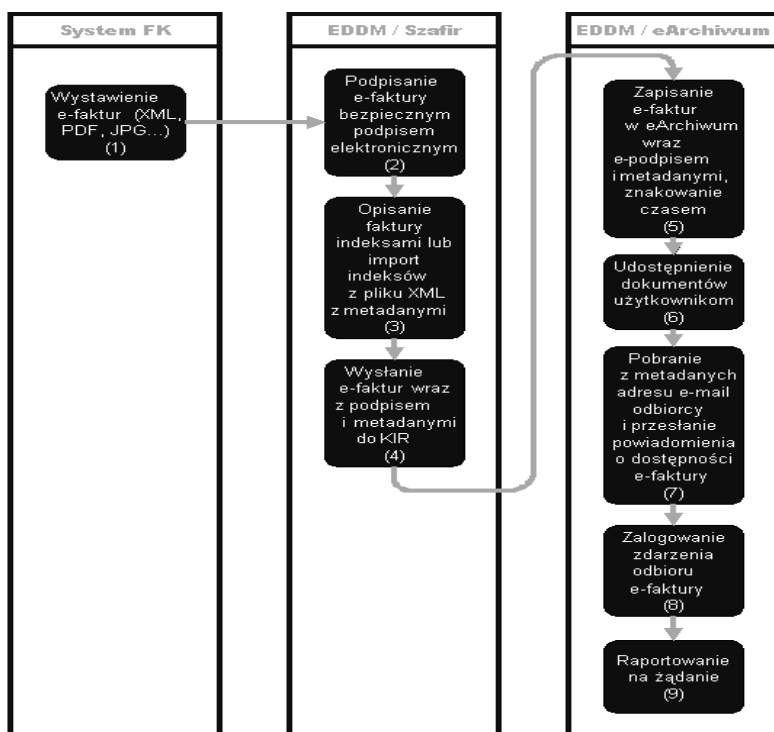
Infrastruktura teleinformatyczna KIR S.A. i zastosowane elementy bezpieczeństwa zapewniają ciągłość pracy systemu eArchiwum i umożliwiają dostęp do faktur elektronicznych nawet w przypadku wystąpienia zdarzeń losowych, takich jak np. przerwa w dostawie energii elektrycznej, awaria łącza do sieci Internet itp. Usługa EDDM umożliwia także integrację z zewnętrznymi systemami finansowo-księgowymi, billingowymi, eBOK-owymi czy systemami obiegu dokumentów. Pozwala to na automatyczne podpisywanie plików faktur generowanych przez te systemy i przesyłanie ich do systemu eArchiwum. Ponadto w usłudze mogą być obsługiwane różne formaty e-faktur, przy czym jeśli wystawcy i odbiorcy uda się ustalić wspólny format faktury elektronicznej, wówczas możliwe będzie ich wczytywanie wraz z odpowiednimi danymi do systemów finansowo-księgowych. Zaletą jest też możliwość generowania zbiorczych raportów, m.in. dotyczących statusu odebrania efaktur, jak i dostarczania do klientów dokumentów elektronicznych innych niż finansowe.

Usługa EDDM jest oferowana w modelu ASP (*Application Service Provider*), czyli na zasadzie udostępniania oprogramowania przez Internet. W modelu tym rezygnuje się z wnoszenia opłaty za licencję na rzecz opłat za wykorzystywanie oprogramowania w określonym celu (np. do przechowywania lub przesyłania dokumentów). Jednocześnie korzystanie z tego modelu nie wymaga rozbudowanej infrastruktury sprzętowej klienta, za to niezbędne jest posiadanie połączenia z Internetem. Szczegółowy wykaz czynności składających się na proces obsługi faktury elektronicznej w ramach usługi EDDM, z uwzględnieniem jej wystawienia przez wystawcę, zaprezentowany jest na rysunku 1.

Podmioty decydujące się na wdrożenie usługi EDDM zyskują zatem rozwiązanie, które zgodnie z polskim prawem pozwala na sprawne i bezpieczne dystrybuowanie do wskazanych adresatów podpisanych faktur elektronicznych.

Do podstawowych funkcjonalności charakteryzujących usługę EDDM zaliczyć należy:

- podpisywanie faktur kwalifikowanym podpisem elektronicznym;
- bezpieczne przechowywanie podpisanych faktur elektronicznych w elektronicznym archiwum;
- stałe udostępnianie faktur elektronicznych w trybie *on-line* przez 24 godziny na dobę;

Rys. 1. Opis czynności w procesie obsługi faktury elektronicznej

Źródło: materiały ofertowe KIR S.A. (LBZD)

- zapewnienie jednoczesnego dostępu do faktur elektronicznych wielu uprawnionym użytkownikom;
- zagwarantowanie dostępu do faktur elektronicznych organom podatkowym lub organom kontroli skarbowej;
- sposobność dodawania kolejnych indeksów opisujących faktury elektroniczne, dzięki którym możliwe jest ich wyszukiwanie w elektronicznym repozytorium;
- możliwość selekcji faktur elektronicznych według odpowiednich kryteriów.

Z kolei dodatkowymi usprawnieniami funkcjonalnymi, które wyróżniają usługę EDDM spośród podobnych rozwiązań konkurencyjnych, są:

- zapewnienie ważności podpisu elektronicznego złożonego pod e-fakturą przez zastosowanie znacznika czasu oraz jego „konserwację” przez okres przechowywania;

- wysłanie informacji o dostępności faktury elektronicznej na adres e-mailowy odbiorcy (dostęp odbywa się przez unikatowy adres URL);
- generowanie raportu zdarzeń dla wystawcy o odebraniu lub nieodebraniu faktury elektronicznej przez odbiorcę;
- możliwość konwersji danych (XML) przyjętych od wystawcy do postaci akceptowanej przez zdefiniowane systemy finansowo-księgowe.

W tym miejscu szczególną uwagę należy zwrócić na ostanie z wymienionych powyżej usprawnień, gdyż stanowi ono zupełnie nową funkcjonalność dla tego typu rozwiązań, innowację, która zapewnia zainteresowanym podmiotom obsługę e-faktur pochodzących z systemów finansowo-księgowych oferowanych przez różnych producentów. W efekcie jej implementacji i dalszego rozwoju klienci korzystający z usługi EDDM zyskają możliwość wymiany faktur elektronicznych w formatach generowanych przez własne systemy finansowo-księgowe (np. w XML), łącznie z ich podpisaniem i wysłaniem do kontrahentów. W przypadku wystawców zniknie więc konieczność konwersji tych faktur do postaci rozpoznawanej przez systemy finansowo-księgowe odbiorców. Z kolei odbiorcy będą mogli dodatkowo zamieniać otrzymywane faktury elektroniczne na format obsługiwany przez posiadane systemy finansowo-księgowe, dzięki czemu wyeliminowane zostanie ręczne wpisywanie danych z takich dokumentów. Mechanizm transformacji faktur elektronicznych na wymagane formaty będzie elementem składowym usługi EDDM, funkcjonującym w oparciu o usługę sieciową. Jednocześnie ze względu na możliwość wystąpienia faktury elektronicznej w postaci np. podpisanego pliku XML, czyli trudnego do „rozszyfrowania” przez pracownika księgowości, usługa ta zostanie uzupełniona o mechanizm prezentacji faktur. Będzie on polegał na automatycznej konwersji faktury elektronicznej z takiej „nieczytelnej” formuły do formatu umożliwiającego jej wyświetlenie na ekranie lub wydruk w postaci zrozumiałej dla odbiorców (np. w PDF). Wspomniana funkcjonalność zapewni, podobnie jak ma to miejsce w systemach EDI, automatyzację procesu wczytywania faktur elektronicznych do różnych aplikacji oraz współtworzenie wśród uczestniczących podmiotów sieci do ich wymiany. Zainteresowane firmy zyskają zatem skuteczne rozwiązanie dla elektronicznego fakturowania bez konieczności zakupu drogich i często skomplikowanych systemów.

Podsumowanie

Rozwiązania stosowane w ramach działalności usługowej, a bazujące na systemach informatycznych, są coraz powszechniejsze i wywierają coraz większy wpływ na kształt współczesnej gospodarki i funkcjonujących w niej przedsiębiorstw. Wspierają one m.in. realizację takich zadań, jak zarządzanie dokumentami elektronicznymi czy też zarządzanie i kontrola realizacji procesów biznesowych. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku obsługi faktury elektronicznej, która znajduje się w orbicie zainteresowań klientów, szczególnie w kontekście jej pomyślnego wpływu na rozwój przedsiębiorstwa bez względu na jego wielkość oraz zakres prowadzonej działalności. Nowoczesne zarządzanie przedsiębiorstwem wymaga bowiem nieustannych zmian w procesach technologicznych i organizacyjnych, których skutkiem jest tak bardzo pożądaný wzrost konkurencyjności i pozytywny wizerunek w oczach klientów. A wdrożenie e-faktury i rozwiązań wspierających jej obsługę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa jest taką właśnie zmianą, przełomem w zakresie optymalizacji procesu fakturowania, przyspieszenia rozliczeń pieniężnych w obrocie gospodarczym czy możliwości automatycznego zaczytywania metadanych opisujących e-faktury do systemów finansowo-księgowych odbiorców. Przetwarzanie faktur elektronicznych przynosi więc realne oszczędności czasowe i finansowe, a do tego jest bezpieczne, efektywne i przyspiesza proces akceptacji faktur, eliminując równocześnie błędy pojawiające się przy ręcznym wprowadzaniu danych. Dlatego opisaną usługę EDDM należy traktować nie tylko jako ważne narzędzie konkurencyjności w rękach jej nabywców, ale także jako rozwiązanie innowacyjne z punktu widzenia dostawcy ze względu na zupełnie nowe lub usprawnione dotychczasowe funkcjonalności, które skutecznie wyróżniają je na tle oferty konkurencji i tworzą wartość dodaną dla klientów.

Literatura

Badanie Obiegu Faktur Kosztowych 2009/2010. Raport, Kolibro Sp. z o.o., 2009/2010;

Drucker P.F., *Innowacja i przedsiębiorczość. Praktyka i zasady*, PWE, Warszawa 1992;

E-fakturowanie w Polsce i innych krajach europejskich. Raport Itelli, CRN nr 14/2010;

Kraska M. (red.), *Elektroniczna gospodarka w Polsce. Raport 2008*, wyd. 1, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009;

Niedzielski P., Rychlik K., *Innowacje i kreatywność*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005;

Oslo Manual, OECD, Eurostat 2005;

Poznańska K., *Zachowania strategiczne przedsiębiorstw wobec wyzwań globalizacyjnych* [w:] P. Niedzielski, K. Poznańska, B. Matusiak (red.), *Kapitał ludzki – innowacje – przedsiębiorczość. SOOIPP Annual 2008*, Zeszyty Naukowe nr 25, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2009;

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwrotu podatku niektórym podatnikom, wystawiania faktur, sposobu ich przechowywania oraz listy towarów i usług, do których nie mają zastosowania zwolnienia od podatku od towarów i usług, DzU, nr 212, poz. 1337;

Schumpeter J.A., *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa 1960;

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, DzU 2004, nr 54, poz. 535, z późn. zm.;

Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym, DzU 2001, nr 130, poz. 1450;

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, DzU 2005, nr 8, poz. 60, z późn. zm.

Summary

At present days the increase in value of the company and its market success are strongly depended on innovations. These innovations are key condition for improving attractiveness of the market offer of the company and its competitive position and also effectively allow to ensure an adequate competitiveness on the market. An example of such an innovative product is the service EDDM, which new features distinguish it against other competitors and create added value for customers. This service provides support for handling and popularizing an electronic invoice exchanged between business partners, which in turn is important change in optimizing the invoicing process, speeding up settlements in the business or automatical reading of metadata describing such invoices.

Translated by Jacek Wysocki